

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK**

**Xe KAMER**

**A R R E S T**

**nr. 227.651 van 6 juni 2014  
in de zaak A. 207.164/X-15.268.**

In zake : Martine Josepha DEGROOTE  
bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaten Koen Geelen en Wouter Moonen  
kantoor houdend te 3500 Hasselt  
Gouverneur Roppesingel 131  
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST  
bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaat Sven Vernailen  
kantoor houdend te 2018 Antwerpen  
Mechelsesteenweg 27  
bij wie woonplaats wordt gekozen

---

*I. Voorwerp van het beroep*

1. Het beroep, ingesteld op 27 november 2012, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken van 24 augustus 2012 betreffende onteigeningen ten algemenen nutte waarbij wordt bepaald dat in het algemeen belang voor de herinrichting van het kruispunt N71 Molseweg - Bel de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Geel, die op het bijgaande plan 1M3D8E G 019875 02 geel worden ingekleurd, onmiddellijk in bezit worden genomen en dat deze goederen worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte’.

## *II. Verloop van de rechtspleging*

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 mei 2014.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Rutger Tibau, die *loco* advocaat Koen Geelen verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Shauna De Leener, die *loco* advocaat Sven Vernailen verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

## *III. Feiten*

3. Verzoekster is mede-eigenares van een onroerend goed aan de Molseweg 87 te Geel.

Dit onroerend goed situeert zich langsheen de Molseweg (N71), tussen de rotonde die aansluiting geeft met de Meerhoutseweg en Bel.

4. In de startnota van 17 januari 2006 horende bij de studieopdracht “Wegwerken gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen” voor het kruispunt/wegvak “N71 Molseweg – Belse Hei”, wordt het volgende voorstel geformuleerd:

- “- de Belsehei zal niet meer rechtstreeks aansluiten op de N71, maar zal via een nieuw tracé naar de N71 aansluiten op de Meerhoutseweg;
- Vanuit het streefbeeld wordt er op middellange termijn een ventweg voorzien ter ontsluiting van de woningen naast de N71. Deze ventweg wordt reeds nu voorzien (vanaf de rotonde tot aan de Belsehei) als nieuwe ontsluitingsroute voor Bel;
- De Belsehei zal op die manier aansluiting vinden op de Meerhoutseweg op voldoende afstand van de rotonde;
- In de Meerhoutseweg wordt na de middengeleider van de rotonde een afslagstrook voorzien naar de Belsehei;
- Tussen de N71 en het nieuwe tracé van de Belsehei wordt een dubbelrichtingsfietspad voorzien zodat de fietsers vanuit Bel naar Geel, vlot aansluiting kunnen vinden met de fietsoversteek ter hoogte van de rotonde en geen extra oversteek over de N71 dient te worden voorzien ter hoogte van de (oude) aansluiting van de Belsehei;
- De snelheid in de Belsehei (ook nieuwe tracé) dient verlaagd te worden naar 70 km/u.”

Dit project kadert volgens de startnota samen met 177 andere projecten in het vijfjarenprogramma van 2005 van de Vlaamse regering “voor het wegwerken van de gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen”.

De startnota is gesteund op een ongeval-, ruimtelijkplanologische, verkeersplanologische en een verkeerstechnische analyse.

De ongevalanalyse is enerzijds gesteund op “statistieken 1999-2001 (NIS)” waaruit 13 ongevallen waaronder één met een fietser, geen doden, 2 zwaargewonden en 19 lichtgewonden waaronder één fietser worden opgetekend. Anderzijds is deze analyse gesteund op de ongevallenstatistiek van

de lokale politie voor de periode 2002-2004 waaruit 2 ongevallen worden opgetekend.

De startnota besluit onder meer dat “[v]anuit het oogpunt van verkeersveiligheid [...] gezien de beperkte ongevalgegevens geen maatregelen ter verbetering [kunnen] worden voorgesteld”.

De voorgestelde “uitwerking van een verkeersveilig kruispuntontwerp” beoogt “de verkeersplanologische en verkeerstechnische randvoorwaarden” in te passen.

5. Met het bestreden besluit van 24 augustus 2012 beslist de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken dat in het algemeen belang, voor de herinrichting van het kruispunt N71 Molseweg – Bel, de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Geel onmiddellijk in bezit moeten worden genomen. De onroerende goederen, aangeduid op het bij het ministerieel besluit gevoegde onteigeningsplan, worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte’. Het motiverend gedeelte van de bestreden beslissing luidt als volgt:

“Gelet op het feit dat de onteigeningen volgens het plan 1M3D8E G 019875 02 te Geel nodig zijn voor het wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen – gevaarlijk punt 1282 Kruispunt: N71 Molseweg – Bel te Geel.

Gelet op het feit dat het punt voorkomt op de lijst van gevaarlijke punten van het jaarprogramma 2005 van TV3V en dat gezien de problematiek van de verkeersonveiligheid op dit punt, dewelke in het recent verleden aanleiding gegeven heeft tot verkeersslachtoffers, bij hoogdringendheid een herinrichting van het gevaarlijk punt vereist is;

Overwegende dat door de voorgestelde ingrepen enerzijds de verkeersveiligheid voor de weggebruikers verbeterd wordt en dat anderzijds conflictsituaties vermeden worden;

Overwegende dat de weerhouden oplossing het resultaat is van een uitvoerige studie die zowel vanuit een analyse van de ongevallen als vanuit verkeersplanologisch, verkeerstechnisch en ruimtelijk oogpunt benaderd werd, waarbij de verschillende mogelijke alternatieven wel overwogen werden, zoals blijkt uit de startnota die op 25 juli 2005 op

commissievergadering gebracht is, evenals uit het verslag van deze vergadering;

De maatregelen die voorgesteld worden om een oplossing te bieden voor de ongevallen en de gevaarlijke situatie zijn de volgende:

- Afkoppeling van de weg Bel op de N71 Molseweg
- Aanleg van een ventweg parallel met de N71 Molseweg
- Aansluiting van de ventweg Bel op de Meerhoutseweg
- Herinrichting van de Meerhoutseweg ter hoogte van de nieuwe aansluiting Bel, aanleg middeneiland met afslagstroken
- Heraanleg aansluiting Meerhoutseweg op de rotonde N71, inclusief heraanleg fietspaden zuidelijke rotonde en fietsoversteek over Meerhoutseweg ter hoogte van Rotonde
- Aanleg vrijliggend dubbelrichtingsfietspad langs de N71 Molseweg tussen de rotonde Meerhoutseweg en de vroegere aansluiting Bel
- Aanleg buffergracht

[...].”

Op het bij het bestreden besluit gevoegde innemingsplan wordt het perceel van verzoekster als inneming nr. 4 vermeld.

#### *IV. Ontvankelijkheid van het beroep*

##### *Standpunt van de partijen*

6. De verwerende partij betwist dat verzoekster belang heeft bij de “nietigverklaring van de ganse onteigening” vermits zij slechts mede-eigenares is van 1 van de 10 innemingen. Verzoekster verduidelijkt in haar verzoekschrift niet waarom zij ook “belang heeft bij de vernietiging van het volledige bestreden besluit”. Verzoekster heeft hoogstens belang bij haar beroep in zoverre het bestreden besluit haar perceel viseert.

7. Verzoekster repliceert dat “de onteigening erop gericht is om de weg Bel te ontkoppelen van de Molseweg en om de Bel te laten aansluiten op een ventweg, die zal lopen over een aantal naast elkaar liggende percelen, waaronder dat van” verzoekster. “Indien inneming 4 uit het onteigeningsplan zou worden genomen ten gevolge van” een vernietigingsarrest, wordt “de onteigening van de andere innemingen zinloos” omdat er dan “geen doorlopende ventweg meer [kan] worden aangelegd, zodat de Bel niet meer op deze manier ontsloten kan worden”.

Derhalve “zou het isoleren van [...] het perceel van verzoekende partij de algemene economie van het bestreden besluit aantasten”. Verzoekster “heeft wel degelijk belang bij de gehele vernietiging van het bestreden besluit”.

8. De verwerende partij dupliceert in de laatste memorie dat het niet is “omdat de onderscheiden innemingen betrekking hebben op de aanleg van een ventweg, dat het belang van verzoekende partij zou kunnen worden uitgebreid tot de gehele onteigening en derhalve alle innemingen”. Verzoekster heeft “haar belang als dusdanig in de inleidende akte” beperkt waardoor “het initiële voorwerp van het beroep geacht [moet worden] beperkt te zijn tot het perceel waarvan de verzoekende partij eigenaar is”. De uitbreiding van het voorwerp in de memorie van wederantwoord is laattijdig en onontvankelijk.

### *Beoordeling*

9. In het verzoekschrift beroept verzoekster zich enkel op het feit dat zij mede-eigenares is van inneming 4 waaruit dan kan worden afgeleid dat zij door het bestreden besluit in haar eigendomsrecht wordt aangetast.

10. Aangenomen de stelling van verzoekster dat de vernietiging van het bestreden onteigeningsbesluit in zoverre dat betrekking heeft op haar inneming, de onteigening van de andere negen innemingen “zinloos” zou maken, dan kan deze zienswijze nog steeds niet leiden tot de conclusie dat verzoekster door de onteigening van de negen andere innemingen in haar eigendomsrecht zou worden aangetast.

Het blijkt verder niet welk belang verzoekster zou hebben bij het bestrijden van de inneming van percelen waarvan zij geen eigenares is.

11. De exceptie is gegrond.

Het beroep is enkel ontvankelijk in zoverre het betrekking heeft op het perceel waarvan verzoekster mede-eigenares is (inneming 4).

## *V. Onderzoek van het derde middel*

### *Standpunt van de partijen*

12. Verzoekster voert de schending aan van artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte’ (hierna: de wet van 26 juli 1962) *juncto* artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ (hierna: de formelemotiveringswet).

In een eerste onderdeel betoogt zij dat uit het administratief dossier niet blijkt dat de onteigening hoogdringend zou zijn en dat dit zelfs wordt tegengesproken door de stukken van het dossier. De startnota van 2005 “spreekt nergens over de hoogdringendheid van de onteigeningen in het kader van de aanleg van de ventweg parallel aan de N71, maar spreekt enkel over de hoogdringendheid van het project, zijnde de heraanleg van de Bel”. Uit niets “valt af te leiden waarom er pas in 2012, zijnde 7 jaar later, overgegaan wordt tot onteigening”. Er zijn “geen hoogdringende omstandigheden die kunnen verantwoorden dat verwerende partij zou overgaan tot onteigening” met toepassing van de wet van 26 juli 1962.

In een tweede onderdeel stelt verzoekster dat het bestreden besluit de hoogdringendheid niet afdoende motiveert “temeer in het licht van het gegeven dat de startnota al dateert van 2005 en de bestreden beslissing pas eind 2012 werd genomen”. Het feit “dat het punt voorkomt op de lijst van gevaarlijke punten van TV3V lijkt eerder te kaderen in het algemeen nut van de onteigening” en is “te vaag”. Het bestreden besluit verduidelijkt niet “om welke ‘recente’ verkeersongevallen het gaat” en “waarom de onteigening in 2012 hoogdringend zou zijn”.

13. De verwerende partij repliceert dat het administratief dossier “voldoende gegevens” bevat “waaruit de concrete verkeersonveiligheid t.h.v. het

gevaarlijk punt blijkt” en “allerhande ongevalgegevens” citeert. Om “het levensgevaarlijk punt 1282 Kruispunt: N71” weg te werken is de onmiddellijke inbezitneming van 10 innemingen onontbeerlijk. De hoogdringendheid moet worden onderzocht “op het ogenblik dat het verzoekschrift werd ingediend” en valt niet “alleen af te leiden uit het verstrijken van een lange termijn”. Het gevaarlijke punt is in zijn huidige configuratie verkeersonveilig. De noodzaak tot onteigening bestaat al vele jaren en is nog steeds aanwezig. De onteigening “kadert in een globale operatie: het wegwerken van het gevaarlijke punt”. De onteigening ten behoeve van de ventweg parallel aan de N71 kadert in feite in de globale inrichting van het kruispunt. Voor het gevaarlijk punt geldt een prioriteitsfactor 25.

Volgens de verwerende partij blijkt uit de motivering van het bestreden besluit “dat de betrokken onteigeningen erop gericht zijn om de verkeersveiligheid op een gevaarlijk punt te optimaliseren”. Dat doel of “de bekommernis om een oplossing te bieden aan de acute toestand van verkeersonveiligheid aldaar an sich” wettigt de hoogdringendheid. De omstandigheden van de zaak op het ogenblik dat het bestreden besluit werd genomen, tonen aan dat er redelijkerwijze kon worden van uitgegaan “dat de voorgenomen werken moeten worden uitgevoerd met een spoed die de onmiddellijke, zo snel mogelijke inbezitneming verantwoordt”.

14. Verzoekster dupliceert dat “de zogenaamde verkeersonveilige situatie waarvan sprake in de startnota van 2005, heden niet meer bestaat”. “De formele motivering van het zogenaamde algemeen nut volstaat [...] niet ter formele motivering van de hoogdringendheid”.

15. Verzoekster laat in de laatste memorie nog gelden dat er geen verklaring wordt gegeven “voor het feit dat er een periode van 7 jaar verstreken is tussen de startnota en het uiteindelijke bestreden besluit”.

### *Beoordeling*

16. De wet van 26 juli 1962 biedt een geringere rechtsbescherming dan de gewone onteigeningsprocedure bij toepassing van de onteigeningswetten van 17 april 1835 en 27 mei 1870. Luidens artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 kan de onteigening volgens de regels van die wet slechts geschieden “[w]anneer de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming van een of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is”. De aanwending van de uitzonderingsprocedure vastgesteld in de wet van 26 juli 1962 is dus slechts toegestaan wanneer de “onmiddellijke inbezitneming” van het goed door de onteigenende overheid “onontbeerlijk is”.

Hoewel de onteigenende overheid over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt wat betreft de hoogdringendheid van de onteigening, mag de Raad van State controleren of die hoogdringendheid wel voorhanden is, wat impliceert dat deze voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt.

17. Het bestreden besluit valt onder het toepassingsgebied van de formelemotiveringswet. Artikel 2 van die wet bepaalt dat bestuurshandelingen uitdrukkelijk moeten worden gemotiveerd. Artikel 3 bepaalt dat de motivering afdoende moet zijn.

De redenen om toepassing te maken van de uitzonderingsprocedure moeten blijken uit het administratief dossier en moeten op grond van de formelemotiveringsplicht uitdrukkelijk in het bestreden onteigeningsbesluit zelf zijn opgenomen.

18. De motivering in het bestreden besluit “dat gezien de problematiek van de verkeersonveiligheid [...] dewelke in het recent verleden aanleiding gegeven heeft tot verkeersslachtoffers, bij hoogdringendheid een herinrichting van het gevaarlijk punt vereist is” en “dat door de voorgestelde ingrepen [...] de verkeersveiligheid voor de weggebruikers verbeterd wordt” kan niet voldoende aannemelijk maken waarom de “onmiddellijke” inbezitneming

van het goed door de onteigenende overheid onontbeerlijk is, noch kan dit op een andere manier worden afgeleid uit het dossier.

Immers uit de startnota die een ongevallenanalyse bevat, blijkt dat de voorgestelde maatregelen voor de “uitwerking van een verkeersveilig kruispuntontwerp” die tot het onteigeningsbesluit aanleiding hebben gegeven “geen maatregelen ter verbetering” van de verkeersveiligheid zijn omdat de ongevalgegevens in 2005 beperkt waren.

Het administratief dossier bevat geen andere gegevens over “de problematiek van de verkeersonveiligheid” met “verkeersslachtoffers” dan deze waarover de opstellers van de bedoelde startnota beschikten bij het opmaken ervan. Derhalve moet worden aangenomen dat de verwijzing in de bestreden akte naar “de problematiek van de verkeersonveiligheid” met “verkeersslachtoffers” de statistische gegevens zijn op grond waarvan de opstellers van de startnota de ongevallenanalyse hebben gedaan en die dan op haar beurt geleid heeft tot de conclusie dat geen maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid kunnen worden voorgesteld.

19. Het bestreden besluit miskent bijgevolg artikel 1 van de wet van 26 juli 1962. Het ontbreken van een dergelijke motivering in het bestreden besluit komt bovendien neer op een schending van de formelemotiveringswet.

20. Het middel is gegrond.

## **BESLISSING**

**1. De Raad van State vernietigt het besluit van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken van 24 augustus 2012 betreffende onteigeningen ten algemenen nutte waarbij wordt bepaald dat in het algemeen belang voor de herinrichting van het kruispunt N71 Molseweg – Bel de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Geel, die op het bijgaande plan 1M3D8E G 019875 02 geel worden ingekleurd,**

onmiddellijk in bezit worden genomen en dat deze goederen worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte, in zoverre het betrekking heeft op inneming 4.

De Raad van State verwierpt het beroep voor het overige.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het gedeeltelijk vernietigde besluit.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zes juni 2014, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

|                    |                  |
|--------------------|------------------|
| Johan Lust,        | kamervoorzitter, |
| Pierre Lefranc,    | staatsraad,      |
| Jan Clement,       | staatsraad,      |
| bijgestaan door    |                  |
| Greta Scheveneels, | griffier.        |

**De griffier**

**De voorzitter**

**Greta Scheveneels**

**Johan Lust**